

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 522/2011-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. novembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť D. S., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom Mgr. M. C., T., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 8 ods. 1, 2 a 5 Listiny základných práv a slobôd a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5 Tpo 53/2011 zo 6. septembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť D. S. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. októbra 2011 doručená sťažnosť D. S., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. M. C., T., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

a podľa čl. 8 ods. 1, 2 a 5 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Tpo 53/2011 zo 6. septembra 2011.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že uznesením Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. Tp 69/2011 z 25. augusta 2011 bol vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a b) Trestného poriadku. Proti prvostupňovému rozhodnutiu podal sťažnosť, na základe čoho krajský súd uznesením sp. zn. 5 Tpo 53/2011 zo 6. septembra 2011 zrušil napadnuté rozhodnutie a rozhodol o jeho vzatí do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Ani jeden zo súdov neprijal ponúknuté alternatívy nahradenia väzby v zmysle § 80 a § 81 Trestného poriadku.

Pokiaľ ide o dôvody sťažnosti doručenej ústavnému súdu, sťažovateľ sa odvolal na svoju argumentáciu obsiahnutú v sťažnosti (a jej doplnení), ktorú podal proti uzneseniu okresného súdu.

Sťažovateľ tvrdil, že do väzby bol vzatý nezákonne, a to na základe jednej svedeckej výpovede „*spolupracujúceho obvineného J. G., pričom tento vo svojej výpovedi vyjadruje len svoje domnienky vo vzťahu k osobe sťažovateľa. Takúto výpoveď nemožno považovať za dôvod na vzatie niekoho do väzby. Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že bol vzatý do väzby na základe učinenej výpovede po viac ako 10 rokoch od spáchania skutku, za ktorý bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie.*“. Sťažovateľ uviedol, že ten istý svedok ešte v roku 2001 vypovedal k uvedenej trestnej činnosti, a to v tom zmysle, že nemá o nej žiadnu vedomosť. Podľa jeho názoru je zvláštne, že svedok si odrazu, po uplynutí 10 rokov, spomenul na to, kto sa mal tejto trestnej činnosti dopustiť.

Sťažovateľ ďalej pokračoval, že podstata sťažnosti spočíva v tom, že krajský súd sa nedostatočne vysporiadal s jeho argumentáciou obsiahnutou v sťažnosti proti prvostupňovému rozhodnutiu. Podľa názoru sťažovateľa krajský súd nevysvetlil, na základe akého dôvodu považuje výpoveď svedka za vierohodnú, nevenoval sa jeho námietkam, že

svedecká výpoveď v takejto podobe bola učinená až po uplynutí 10 rokov, od kedy malo dôjsť k spáchaniu skutku. Sťažovateľ sa domnieva, že dôvody, ktorými krajský súd odôvodnil nevyhnutnosť útekovej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, sú nedostatočné a hrozba vysokého trestu sama osebe ešte nemôže znamenať naplnenie tohto väzobného dôvodu. Sťažovateľ dodal, že v jeho prípade neboli zistené žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by viedli k obave, že by sa mohol vyhýbať trestnému stíhaniu alebo trestu.

Sťažovateľ tvrdil, že krajský súd sa žiadnym spôsobom nevyjadril ani k jeho námietkam, že dosiaľ viedol život bezúhonného človeka, a taktiež sa nevyjadril k jeho námietkam o neurčitosti a nezrozumiteľnosti uznesenia o vznesení obvinenia z 22. augusta 2011, ktoré sťažovateľ považuje za nezákonné. K uvedenému sťažovateľ dodal, že *„rozhodnutie o vzatí do väzby nemôže byť v súlade so zákonom, keďže uznesenie o vznesení obvinenia nie je podložené skutkovými okolnosťami odôvodňujúcimi záver o dôvodnom podozrení zo spáchania trestného činu obvineným“*.

Sťažovateľ uviedol, že nie je možné, aby výpoveď jedného nevierohodného svedka s kriminálnou minulosťou, ktorý vyjadruje len svoje domnienky, by mohla stačiť na vznesenie obvinenia a následné vzatie do väzby. Sťažovateľ vyhlásil, že v danej trestnej veci je absolútne nevinný.

Okrem toho sťažovateľ uviedol, že neodôvodnenosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu vidí aj v tom, akým spôsobom krajský súd odôvodnil neprijatie alternatív nahradenia väzby.

Sťažovateľ v sťažnosti poukazoval aj na iné trestné konanie vedené na špecializovanom trestnom súde, v rámci ktorého došlo ku vzneseniu obvinenia iným osobám tiež na základe svedeckej výpovede J. G., ale obvinení boli vzatí do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda z iného dôvodu ako on. Táto skutočnosť podľa názoru sťažovateľa neprispieva k naplneniu právnej istoty.

Sťažovateľ súčasne namietal, že pred rozhodnutím o vzatí do väzby mu sudca pre prípravné konanie neumožnil nazrieť do vyšetrovacieho spisu, čím mu podľa jeho názoru znemožnil brániť sa väzobnému stíhaniu, a zároveň poukázal na to, že návrh prokurátora Krajskej prokuratúry v Trnave (ďalej len „krajská prokuratúra“) na jeho vzatie do väzby mu bol počas výsluchu doručený až na žiadosť jeho obhajcu.

Sťažovateľ vyslovil názor, že skutočnosť, že krajský súd sa nedostatočne vysporiadal s jeho argumentáciou obsiahnutou v sťažnosti proti rozhodnutiu okresného súdu, je prejavom svojvôle tohto súdu. Na základe toho označil jeho rozhodnutie za nezákonné a ústavne neakceptovateľné.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a aby v náleze vyslovil, že postupom a uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 53/2011 zo 6. septembra 2011 bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, základné právo podľa čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny a právo podľa čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru, namietané uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie, priznal mu primerané finančné zadostučinenie v sume 5 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (v posudzovanom prípade ide o krajský súd rozhodujúci o zákonnosti väzby) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, III. ÚS 77/05, III. ÚS 198/07).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že v postupe a rozhodnutí krajského súdu videl sťažovateľ porušenie týchto práv:

Podľa čl. 8 ods. 1 listiny osobná sloboda je zaručená.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy (i čl. 8 ods. 2 listiny) nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy (i čl. 8 ods. 5 listiny) do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Vychádzajúc zo sťažnosti a z jej príloh ústavný súd zistil, že uznesením vyšetrovateľa Úradu boja proti organizovanej kriminalite odboru Západ Prezídia Policajného zboru (ďalej len „úrad boja proti organizovanej kriminalite“) sp. zn. ČVS: PPZ-263/BOK-ZA-2011 z 22. augusta 2011 bolo sťažovateľovi a ďalšej osobe vznesené obvinenie pre trestný čin vraždy formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 a § 219 ods. 1 a 2 písm. h) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005, ku ktorej malo dôjsť v decembri 2000. Predmetné uznesenie obsahovalo presné údaje o osobách (meno, priezvisko, dátum a miesto narodenia, trvalé bydlisko), ktorým bolo vznesené obvinenie, pomenovanie a označenie trestného činu, ktorého sa mali dopustiť, výrokovú časť, ktorá obsahovala popis konania dotknutých osôb, a v neposlednom rade toto rozhodnutie obsahovalo odôvodnenie skutkových a právnych záverov.

Následne uznesením okresného súdu sp. zn. Tp 69/2011 z 25. augusta 2011 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a b) Trestného poriadku s tým, že väzba začala plynúť 22. augusta 2011 od 11.06 h. Týmto rozhodnutím okresný súd podľa § 81 Trestného poriadku neprijal peňažnú záruku, ktorú poskytol brat sťažovateľa ako náhradu za jeho väzbu, podľa § 80 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku neprijal ani žiadosť jeho brata, ktorý ponúkol záruku za nahradenie väzby, a taktiež podľa § 80 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku neprijal písomný sľub sťažovateľa, ktorého súčasťou bola žiadosť o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Pred rozhodnutím o vzatí do väzby bol sťažovateľ vypočutý sudcom pre prípravné konanie. Zo zápisnice okresného súdu o výsluchu obvineného (sťažovateľa) sp. zn. Tp 69/2011 z 25. augusta 2011 vyplýva, že sťažovateľovi bolo oznámené obvinenie z trestného činu vraždy a po zákonom poučení bol sťažovateľovi a jeho obhajcovi doručený návrh krajskej prokuratúry na vzatie do väzby, s obsahom ktorého sudca pre prípravné konanie oboznámil sťažovateľa. Následne bol sťažovateľ vyzvaný, aby sa vyjadril ku skutku, ktorý sa mu kladie za vinu. Sťažovateľ v tejto súvislosti uviedol, že o skutku nemá žiadnu vedomosť a že v čase spáchania skutku sa mal nachádzať na inom mieste. Sťažovateľ súčasne požiadal, aby mohol nazrieť do spisu z dôvodu, aby zistil, *„kto to na mňa tvrdí, kto ma tam videl, aby som vedel, voči čomu sa mám vlastne brániť“*. Na základe toho bol sťažovateľovi poskytnutý čas na prečítanie návrhu krajskej prokuratúry, po prečítaní ktorého sťažovateľ požiadal, aby bol prepustený zo zadržania. Okrem toho uviedol, že o nazretie do spisu žiadal vyšetrovateľa, ale keďže mu to nebolo umožnené, podal proti jeho postupu sťažnosť. V priebehu výsluchu bol sťažovateľ ďalej vypočutý k osobe svedka J. G., ktorý ho vo svojej výpovedi označil za páchatel'a trestného činu. Po výsluchu sťažovateľa prokurátorka krajskej prokuratúry uviedla, že trvá na vzatí sťažovateľa do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a b) Trestného poriadku, pretože nie sú pochybnosti o tom, že skutok sa stal a že na uvedenej trestnej činnosti malo participovať viacero osôb, a preto nevzatím sťažovateľa do väzby by hrozila obava zo vzájomného ovplyvňovania a taktiež aj obava, že by sa mohol skrývať, aby sa vyhol trestnému stíhaniu. Po vyjadrení krajskej prokuratúry obhajca sťažovateľa namietal, že uznesenie o vznesení obvinenia je neurčité a vágne, že neumožnením nazretia do spisu

došlo k porušeniu práva sťažovateľa na obhajobu, a zároveň spochybnil hodnovernosť dôkazov, na základe ktorých krajská prokuratúra predložila návrh na vzatie do väzby. Obhajca žiadal, aby okresný súd nevzal sťažovateľa do väzby, prípadne aby rozhodol o nahradení väzby niektorou z ponúknutých alternatív.

Proti uzneseniu okresného súdu zahlásil sťažovateľ sťažnosť, ktorú písomne zdôvodnil. V dôvodoch sťažnosti poukázal na neurčitosť, nepreskúmateľnosť a nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia, čím podľa jeho názoru nebol daný predpoklad na jeho vzatie do väzby. Sťažovateľ súčasne namietal, že uňho nie je daný dôvod útekovej väzby, pretože neboli zistené žiadne konkrétne okolnosti, že by sa chcel vyhýbať trestnému stíhaniu, a že samotná hrozba vysokého trestu takýmto dôvodom nie je. Okrem toho namietal, že uňho nie sú dané ani dôvody kolúznej väzby, pretože nepozná obsah vyšetrovacieho spisu a ani nevie, koho by mal ovplyvňovať. Zdôraznil, že celé trestné stíhanie je založené len na svedeckej výpovedi J. G., ktorý „*len niečo počul*“ a ktorého označil za človeka s kriminálnou minulosťou. Sťažovateľ poukázal na to, že sudca pre prípravné konanie mu neumožnil nazrieť do spisu a odopretie tohto práva mu žiadnym spôsobom neodôvodnil, čím podľa názoru sťažovateľa došlo k porušeniu jeho práva na obhajobu. V tomto smere sťažovateľ poukázal na rozdielnosť postupu okresného súdu a Špecializovaného trestného súdu, ktorý rozhodoval v obdobnej veci o väzbe iných osôb, a to tiež na základe svedeckej výpovede J. G. Sťažovateľ dodal, že v danej veci je úplne nevinný a že o predmetnej trestnej činnosti nemá žiadnu vedomosť. Okrem toho sťažovateľ vyslovil názor, že návrh krajskej prokuratúry na jeho vzatie do väzby považuje za nepreskúmateľný, a dodal, že mu nie je jasné, či tento návrh bol podaný v zákonnej lehote. Sťažovateľ súčasne namietal, že okresný súd sa nedostatočne vysporiadal s ponúknutými alternatívami ako náhradami za väzbu. Sťažovateľ vyjadril aj pochybnosť o vecnej a miestnej príslušnosti okresného súdu a tvrdil, že sudca pre prípravné konanie je proti nemu zaujatý.

O sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 5 Tpo 53/2011 zo 6. septembra 2011 tak, že napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a rozhodol, že sťažovateľa berie do väzby len z dôvodu podľa § 71

ods. 1 písm. a) Trestného poriadku a neprijíma ponúknuté alternatívy ako náhradu za väzbu sťažovateľa.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol podstatnú časť rozhodnutia okresného súdu, predstavil rozsiahlu argumentáciu sťažovateľa obsiahnutú v sťažnosti a jej doplnení a dospel k záveru, že jeho sťažnosť je sčasti dôvodná. Druhostupňový súd ďalej konštatoval:

„Po preskúmaní spisového materiálu krajský súd zistil, že doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie bol spáchaný, má znaky trestného činu vraždy podľa § 219 Tr. zák., a sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený. V tomto smere treba poukázať na výpoveď svedka J. G., ktorý obvineného zo spáchania skutku usvedčuje. V tejto súvislosti treba uviesť, že vznesenie obvinenia konkrétnej osobe nie je rozhodnutím o tom, že táto osoba trestný čin spáchala, ale vyjadruje iba určitý stupeň pravdepodobnosti, že konkrétna osoba je páchatel'om skutku, v ktorom sa zisťuje trestný čin. Až po vznesení obvinenia sa otvára priestor pre dokazovanie v prípravnom konaní, v dôsledku čoho sa dôvodnosť vzneseného obvinenia buď potvrdí alebo vyvráti.

Pokiaľ ide o existenciu väzobného dôvodu v zmysle § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por. dospel krajský súd k záveru, že v súčasnom štádiu trestného konania je tento dôvod väzby daný. V predmetnej veci v prípade uznania viny hrozí obvinenému vysoký trest, ktorý môže byť až trestom výnimočným. Táto skutočnosť odôvodňuje obavu, že v prípade ponechania obvineného na slobode, by tento konal spôsobom predpokladaným v ustanovení § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por.

Krajský súd sa však nestotožnil s názorom okresného súdu v tom smere, že u obvineného je aj daný dôvod kolúznei väzby. Skutok sa mal stať v roku 2000, teda od jeho spáchania uplynulo 11 rokov. Za takejto situácie sú úvahy o marení vyšetrovania resp. o ovplyvňovaní svedkov len v abstraktnej rovine, pričom zo spisového materiálu krajský súd nezistil zo strany obvineného žiadne konanie, z ktorého by mala vyplývať obava z ovplyvňovania svedkov, spoluobvinených alebo marenia vyšetrovania.

Krajský súd preto zrušil napadnuté rozhodnutie s tým, že vzal obvineného do väzby len z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por. Pokiaľ ide o argumentáciu

okresného súdu o nemožnosti nahradenia väzby ponúknutou zárukou, resp. písomným sľubom s poukazom na tú skutočnosť, že okresný súd vzal do väzby obvineného v zmysle § 71 ods. 1 písm. b) Tr. por. treba uviesť, že možnosť nahradenia väzby aj vo vzťahu k dôvodom kolúznej väzby vyplýva z rozhodovacej činnosti Ústavného súdu SR, a to s poukazom na ustanovenie čl. 5 ods. 3 druhá veta Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článku 17 ods. 1, ods. 2, a ods. 5 Ústavy SR. Obdobný názor zaujal aj Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach. Krajský súd aj keď existenciu dôvodu väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. b) Tr. por. nezistil, dospel k záveru, že v súčasnom štádiu trestného konania ponúknuté inštitúty na nahradenie väzby obvineného nie sú dostatočné, a preto ich neprijal.

Pokiaľ ide o namietanie dodržania lehoty na rozhodnutie o návrhu krajského prokurátora na vzatie obvineného do väzby treba uviesť, že tak krajský prokurátor aj okresný súd postupovali v lehotách uvedených v § 87 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku. Pokiaľ ide o namietanú vecnú a miestnu príslušnosť okresný súd konal v zmysle ustanovení § 15, § 16 a § 17 Trestného poriadku.

Výrok o začatí plynutia lehoty väzby dňom 22. 8. 2011 o 11.06 hod., kedy došlo k obmedzeniu osobnej slobody obvineného, je výrokom zákonným preto krajský súd tento ponechal svojim rozhodnutím nedotknutým.“

V prípadoch, keď sa ústavný súd zaoberal možným porušením základného práva na osobnú slobodu v zmysle čl. 17 ústavy rozhodnutím súdu konajúceho o zákonnosti väzby, konštatoval, že otázka, či je väzba zákonná, má byť vyriešená nielen s poukazom na vnútroštátny zákon, ale aj na znenie dohovoru (III. ÚS 79/02, III. ÚS 77/05).

Požiadavka zákonnosti väzby podľa vnútroštátneho zákona („lawfulness“), na ktorú odkazuje čl. 5 ods. 1 dohovoru (pozri pojmy „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“ a „zákonné“), je podľa Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) primárna. Ak dohovor odkazuje na vnútroštátne právo, ako to je v čl. 5, rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov c. Bulharsko z 20. marca 1997, § 43; I. ÚS 382/06).

Ústavný súd zastáva názor, že z čl. 17 ods. 2 ústavy (i čl. 8 ods. 2 listiny) vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať ratio decidendi (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy (i čl. 8 ods. 5 listiny), z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (III. ÚS 271/07).

Ústavný súd pridržiavajúc sa judikatúry ESĽP zdôrazňuje, že pretrvávanie dôvodného podozrenia, že osoba, ktorá bola pozbavená slobody väzbou, spáchala trestný čin, je *conditio sine qua non* zákonosti jej ďalšieho držania vo väzbe. Po uplynutí určitého času to však už nestačí, pričom keď má väzba trvať naďalej, musí pristúpiť iný významný a dostatočný dôvod alebo dôvody a navyše musí byť preukázané, že kompetentné orgány postupujú vo veci s osobitnou starostlivosťou (III. ÚS 79/02, III. ÚS 315/05). Európsky súd pre ľudské práva napríklad vo svojom rozhodnutí *Jecius v. Litva* z 31. júla 2000 konštatoval aj to, že samotné podozrenie voči sťažovateľovi zo spáchania trestného činu vraždy mohlo spočiatku odôvodňovať jeho väzbu, avšak nemohlo byť významným a dostatočným dôvodom na držanie sťažovateľa v nej takmer 15 mesiacov.

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa o tom, že krajský súd nezohľadnil, že jeho vzatie do väzby bolo nezákonné, a to pre nepreskúmateľnosť, nedostatočnú odôvodnenosť a nedôvodnosť uznesenia o vznesení obvinenia, ústavný súd konštatuje, že táto sa javí ako zjavne neopodstatnená.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 141/04), ktorá korešponduje s judikatúrou ESĽP, vyplýva, že v prípade rozhodovania o vzatí do väzby musia byť splnené tieto podmienky: po formálnej stránke musí existovať uznesenie o vznesení obvinenia, po materiálnej stránke musia existovať skutočnosti osvedčujúce kvalifikované

podozrenie, že sa obvinený trestného činu, ktorý sa mu v uznesení o vznesení obvinenia kladie za vinu, dopustil. Napokon musí existovať niektorý z väzobných dôvodov uvedených v ustanovení v § 71 Trestného poriadku.

Krajský súd v napadnutom rozhodnutí zreteľne uviedol, že dôvodnosť podozrenia zo spáchania protiprávnej činnosti je u sťažovateľa daná, čo podľa jeho názoru potvrdzuje svedecká výpoveď osoby, ktorú sťažovateľ spochybňoval. V tomto ohľade však krajský súd zdôraznil, a s týmto jeho názorom sa stotožňuje aj ústavný súd, že vznesenie obvinenia konkrétnej osobe nemožno zamieňať s rozhodnutím o vyslovení viny, ale že vznesenie obvinenia je okamihom, ktorý pre orgán činný v trestnom konaní znamená dostatočne odôvodnený záver, že daný trestný čin spáchala určitá osoba. Po vznesení obvinenia za predpokladu, že nedôjde k jeho zrušeniu zo strany dozorujúceho prokurátora, dochádza k procesu dokazovania, ktorý prvotný názor orgánu činného v trestnom konaní potvrdí alebo vyvráti.

Ústavný súd pripomína, že nie je osobitnou preskúmovacou inštanciou, ktorej úlohou by malo byť odstraňovanie procesných nedostatkov konania uskutočneného pred všeobecnými súdmi. Medzi prioritné úlohy ústavného súdu nepatrí kontrola všeobecných súdov z hľadiska zákonnosti a správnosti ich postupov, ale posudzovanie konformity týchto postupov s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou ratifikovanou a vyhlásenou spôsobom ustanoveným zákonom. Kritériom rozhodovania ústavného súdu je predovšetkým miera namietanej ingerencie do základných práv alebo slobôd sťažovateľa pri zohľadnení okolností každého konkrétneho prípadu (IV. ÚS 24/07, III. ÚS 217/09).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nebolo jeho úlohou zaoberať sa „kvalitou“ dôkazného materiálu, na základe ktorého bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie, ale jeho úlohou bolo posúdiť, či bol naplnený formálny a materiálny predpoklad pre vzatie sťažovateľa do väzby.

Ústavný súd konštatuje, že v namietanom prípade existovalo uznesenie o vznesení obvinenia vydané vyšetrovateľom úradu boja proti organizovanej kriminalite, ktoré spĺňalo

náležitosti podľa § 206 ods. 3 Trestného poriadku, pričom dôvodnosť podozrenia zo spáchania trestnej činnosti sťažovateľom bola z uvedeného uznesenia zrejmá, čo pri existencii skutkových záverov a väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku opodstatňovalo postup krajského súdu, v rámci ktorého konal a rozhodol o zákonnosti sťažovateľovej väzby.

S prijatým záverom ústavného súdu súvisí aj ďalšia námietka sťažovateľa týkajúca sa nedostatočnej odôvodnenosti rozhodnutia krajského súdu, čo sa týka dôvodov útekovej väzby.

Pozornosti ústavného súdu neušlo, že krajský súd dôvod útekovej väzby [§ 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku] videl u sťažovateľa v tom, že za spáchanie skutku, ktorý sa mu kladie za vinu (trestný čin vraždy), mu hrozí vysoký trest. Ústavný súd konštatuje, že takáto okolnosť môže byť dôvodom na uvalenie útekovej väzby, ale len v začiatočnom štádiu trestného konania. Podľa ESĽP nemôže byť takáto skutočnosť (bez pristúpenia iných zistení) významným a dostatočným dôvodom na držanie sťažovateľa vo väzbe takmer 15 mesiacov (rozhodnutie ESĽP Jecius v. Litva z 31. júla 2000). Z uvedeného dôvodu sa preto napadnuté uznesenie krajského súdu javí ešte ako ústavne udržateľné, ale uplynutím krátkej doby sa bude tento väzobný dôvod podložený len obavou z úteku pred hrozbu vysokého trestu zoslabovať. Bude preto povinnosťou vo veci konajúcich súdov a v rámci prípravného konania povinnosťou prokurátora sledovať, či dôvody väzby u sťažovateľa trvajú. V opačnom prípade budú musieť sťažovateľa z väzby prepustiť. S prihliadnutím na dátum plynutia väzby sťažovateľa (od 22. augusta 2011), s ohľadom na okamih predloženia námietok sťažovateľa ústavnému súdu (13. októbra 2011), ako aj pridriavajúc sa doterajších tvrdení ústavný súd nepovažoval za nevyhnutné v súčasnom štádiu väzobného stíhania sťažovateľa realizovať ingerenciu do postupu a rozhodnutia krajského súdu.

Sťažovateľ súčasne namietal, že krajský súd sa nedostatočne vysporiadal s tým, z akého dôvodu nebolo možné vyhovieť ponúknutým alternatívam ako náhradám za jeho väzbu. Je pravdou, že krajský súd neprijatie týchto záruk odôvodnil len tým, že za daných okolností je ich prijatie nepostačujúce. Ústavný súd je toho názoru, že tento záver krajského

súdu nemožno vnímať oddelene, ale v kontexte celého odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, v rámci ktorého druhostupňový súd poukázal na skutočnosti odôvodňujúce vzatie sťažovateľa do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, ktoré, a to ústavný súd zdôrazňuje, sú akceptovateľné len pre začiatkové štádium väzobného stíhania. Krajský súd vychádzajúc z týchto skutočností fakultatívne využil možnosť, ktorú mu poskytoval § 80 a § 81 Trestného poriadku, a ponúknuté záruky neprijal.

Na základe uvedených skutočností dospel ústavný súd k záveru, že sťažnosť je aj v tejto časti zjavne neopodstatnená.

V súvislosti s touto námietkou sťažovateľa považuje ústavný súd za potrebné dodať, že sťažovateľ v sťažnosti doručenej ústavnému súdu argumentoval len tým, že krajský súd sa s neprijatím záruk podľa § 80 a § 81 Trestného poriadku nevysporiadal dostatočným spôsobom. Sťažovateľ vôbec neargumentoval tým, že krajský súd nerozhodol o jeho žiadosti o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. V tomto smere ústavný súd nemôže akceptovať vyjadrenie sťažovateľa obsiahnuté v sťažnosti doručenej ústavnému súdu o tom, že sa pridržiava svojich argumentov predložených v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. Tp 69/2011 z 25. augusta 2011. V tejto sťažnosti (proti uzneseniu okresného súdu) síce argumentoval tým, že o tejto jeho požiadavke nebolo rozhodnuté, uvedené tvrdenie sa však nezakladá na pravde, pretože ako vyplýva z bodu III výrokovej časti rozhodnutia okresného súdu, tento súd rozhodol o alternatívach náhrady väzby podľa § 80 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku, čo znamená, že rozhodol aj o žiadosti sťažovateľa o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Vzhľadom na to, že v zmysle § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania, čo znamená, že je viazaný nielen petitom sťažnosti, ale aj jej argumentačnou rovinou, a keďže sťažovateľ v sťažnosti nenamietal neúplnosť výrokov rozhodnutia krajského súdu, ale nedostatočnú odôvodnenosť, ústavný súd sa skutočnosťou, že v rozhodnutí krajského súdu absentuje výrok týkajúci sa žiadosti o nahradenie väzby sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka, z tohto dôvodu nezaoberal.

Sťažovateľ súčasne namietal, že pred rozhodnutím o väzbe mu sudca pre prípravné konanie neumožnil nazrieť do spisu. V tom sťažovateľ videl porušenie svojho práva na obhajobu.

Účelom práva nazerat' do spisu je poskytnutie príležitosti oboznámiť sa so všetkými skutočnosťami podstatnými pre rozhodnutie vo veci, a tým aj v plnej miere predložiť súdu vlastnú argumentáciu v záujme ochrany vlastných práv, nielen pokiaľ ide o konanie vo veci samej, ale aj v konaní o zákonnosti väzby. Naplnenie práva na súdnu previerku zákonnosti pozbavenia osobnej slobody vo väzobných veciach predpokladá rešpektovanie procesných oprávnení sťažovateľa v konaní pred súdom, v ktorom sa skúma zákonnosť a rozhoduje sa o ďalšom trvaní väzby (III. ÚS 79/02, III. ÚS 163/03, III. ÚS 291/06).

Zo zápisnice okresného súdu o výsluchu obvineného (sťažovateľa) z 25. augusta 2011 vyplýva, že pred rozhodnutím o väzbe bol sťažovateľ oboznámený s predmetom obvinenia a následne bol jemu a jeho obhajcovi doručený návrh krajskej prokuratúry na jeho vzatie do väzby. Sudca pre prípravné konanie sťažovateľa s týmto návrhom oboznámil a následne mu poskytol časový priestor na jeho prečítanie. V rámci výsluchu prokurátorka krajskej prokuratúry položila sťažovateľovi niekoľko otázok týkajúcich sa svedka, ktorý ho označil za páchatel'a trestného činu.

Zo zápisnice je zrejmé, že sťažovateľovi nebol predložený vyšetrovací spis na nazretie. Na druhej strane bol však sťažovateľ pred vzatím do väzby oboznámený so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a dôkazmi a bolo mu umožnené sa k nim vyjadriť. Podľa názoru ústavného súdu daný postup sudcu pre prípravné konanie nebol v rozpore s § 69 ods. 6 Trestného poriadku, pretože ten aj keď výslovne neodmietol sťažovateľovi nazrieť do spisu, tento jeho postoj bol zrejmý, ale v každom prípade poskytol sťažovateľovi priestor oboznámiť sa s tými skutočnosťami, na ktoré pri rozhodovaní o väzbe prihliadal.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti vyhodnotil ako zjavne neopodstatnenú a z tohto dôvodu ju odmietol.

Vo vzťahu k ostatnej námietke sťažovateľa, že krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nedal odpoveď na všetky jeho argumenty, ktoré boli súčasťou sťažnosti proti prvostupňovému rozhodnutiu, ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej konajúci súd nie je povinný v odôvodnení svojho rozhodnutia dať na každý argument a návrh sťažovateľa podrobnú odpoveď. Všeobecný súd sa musí vysporiadať s tými námietkami, ktoré majú pre vec podstatný význam (napr. I. ÚS 27/2011).

Ústavný súd je toho názoru, že krajský súd (aj keď nie vyčerpávajúcim spôsobom) poskytol sťažovateľovi jednoznačný obraz o skutkových okolnostiach, ktoré podľa jeho názoru opodstatňovali väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. O tom, že krajský súd v danom prípade nepostupoval rutinne, svedčí aj zistenie, že sa nestotožnil s návrhom krajskej prokuratúry a závermi okresného súdu o potrebe uvaliť na sťažovateľa aj väzbu z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (kolúzna väzba). Podľa názoru krajského súdu vzhľadom na uplynutie dlhej doby od spáchania skutku tento väzobný dôvod nebol u sťažovateľa namieste. Okrem toho sa krajský súd aj v súvislosti s kolúznou väzbou vyjadril aj k inštitútu nahradenia väzby. Súd druhého stupňa zaujal svoj názor aj k dodržaniu lehôt v súvislosti s rozhodovaním o zadržanej osobe (sťažovateľovi), vyjadril sa aj k miestnej a vecnej príslušnosti okresného súdu a výroku o začatí plynutia väzby.

S prihliadnutím na uvedené skutočnosti považuje ústavný súd napadnuté uznesenie krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 53/2011 zo 6. septembra 2011 za ústavne udržateľné, pričom sa nedomnieva, že by skutkové alebo právne závery krajského súdu bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné s obsahom základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a podľa čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny a práva podľa čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru.

Prezentovaná konštatácia bola podkladom na záver ústavného súdu premietnutý do výrokovej časti tohto uznesenia.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa nastolenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. novembra 2011